

Muistio

Liite 1

11.6.2026

VN/25630/2025
VN/25630/2025-OKM-9

Ammattikorkeakoulun toimiluvan muuttaminen

1 Säädöspohja

Ammattikorkeakoululain (932/2014) 7 §:n mukaan ammattikorkeakoulutoiminta edellyttää toimilupaa. Toimiluvan myöntää valtioneuvosto. Toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima ja että hakijalla on toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tehokkuus huomioon ottaen taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset ammattikorkeakoululaissa säädettyjen tehtävien asianmukaiseen järjestämiseen.

Toimiluvan saajalla on oikeus harjoittaa ammattikorkeakoulutoimintaa toimiluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Toimiluvassa voidaan määrätä ammattikorkeakoululle myös sen tehtäviin kohdistuvia kehittämis- ja muita velvollisuuksia.

Valtioneuvosto voi muuttaa toimilupaa tai peruuttaa sen, jos koulutustarpeen olennaiset muutokset tai muut ammattikorkeakoulutoimintaan liittyvät olennaiset syyt sitä edellyttävät taikka, jos ammattikorkeakoulu ei täytä edellä mainittuja säädettyjä edellytyksiä.

Ammattikorkeakoululain 8 §:n 1 momentin mukaan ammattikorkeakoulun toimiluvassa määrätään siitä, mitä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulun tulee antaa (*koulutusvastuu*). Toimiluvassa voidaan tarvittaessa myös täsmentää tutkintokohtaista koulutusvastuuta. Lisäksi toimiluvassa määrätään siitä, mitä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulu voi antaa.

2 Toimiluvan muutoshakemus

Yrkeshögskolan Arcada on esittänyt syksyllä 2025 toimilupaansa muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin Yrkeshögskoleexamen inom kultur; kulturproducent (YH).

Koulutusvastuu lakkaisi 1.8.2026. Tämä tarkoittaisi sitä, että Arcadalla ei olisi velvollisuutta eikä oikeutta ottaa uusia opiskelijoita ko. ajankohdasta alkaen. Toimilupaan kirjattaisiin lisäksi, että koulutuksensa elokuussa 2025 aloittaneet opiskelijat voivat suorittaa opintonsa loppuun opiskeluoikeutensa mukaisesti. Koulutusvastuu lakkaisi käytännössä näin ollen nykyisten opiskelijoiden osalta pääsääntöisesti 31.7.2030 (syksyllä 2025 aloittaneiden osalta 4+1 vuotta).

Ammattikorkeakoulun perustelut koulutusvastuun lakkauttamiselle ovat taloudellisista syistä tehtävä koulutusten priorisointi sekä koulutusohjelmien heikko hakijamäärä. Ensisijaisten hakijoiden määrä aloituspaikkaa kohden on viimeisen kolmen vuoden aikana (2023, 2024 ja 2025) ollut 0,4; 0,8 ja 0,6 ensisijaista hakijaa aloituspaikkaa kohden, ja ensisijaisten hakijoiden kokonaismäärät ovat olleet 6, 12 ja 12. Arcadasta ko. koulutuksesta on valmistunut viimeisen viiden vuoden aikana keskimäärin 11 opiskelijaa vuosittain – poikkeuksena vuosi 2024, jolloin saavutettiin huippu – 24 valmistunutta. Ennusteiden mukaan seuraavien vuosikurssien opiskelijamäärät vähenevät.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.okm@gov.fi

Arcada on tällä hetkellä maan ainoa korkeakoulu, joka tarjoaa kulttuurituottaja-koulutusta ruotsiksi. Koulutusta on suomenkielisenä Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, Metropolia Ammattikorkeakoulussa ja Seinäjoen ammattikorkeakoulussa.

Kulttuurituottaja -tutkintoon johtava ja medianomi -tutkintoon johtava (tradenomikoulutus) koulutus ovat Arcadassa sisällöllisesti lähellä toisiaan. Arcada on arvioinut, että kulttuurialan tuottajatehtävissä tarvittavat osaamiset voidaan hankkia myös muilla tavoin, mukaan lukien Arcadan jo olemassa olevien muiden tutkintokoulutusten kautta. Arcadan on tarkoitus kehittää muita kulttuurialan koulutusohjelmia (esim. Arcadan elokuva- ja mediatuottajaorientaatio) siten, että ne tuottavat jatkossa osaamista kulttuurituottajan tehtävissä toimimiseen ja erityisesti suomenruotsalaisen kulttuurikentän tuottajatehtäviin. Päätöksellä ei siten ole konkreettisia vaikutuksia Arcadan tuottamaan osaamiseen eikä korkeakoulujen väliseen työnjakoon Suomessa.

Koulutusvastuumuutos ei ajaisi alan ruotsinkielistä koulutusta alas, vaan mahdollistaisi alan osaamistarpeisiin vastaavien opintopolkujen rakentamisen hyödyntäen medianomikoulutusta (jossa on tuottajapainotus) ja tradenomikoulutusta sekä korkeakoulun yrittäjyysopintomoduuleja. Tämä vahvistaisi koulutustoteutuksen tehokkuutta, taloudellisuutta ja vetovoimaa, mahdollisesti myös tutkinnonsuorittaneiden työllistymismahdollisuuksia. Arcada voi siis kulttuurituottaja-koulutuksesta luovuttuaan jatkossakin kouluttaa ruotsinkielisiä osaajia alan työmarkkinoille.

Siirtymävaiheessa opiskelijoille, jotka eivät ole valmistuneet määräaikaan mennessä, tarjottaisiin mahdollisuus valita kolmesta vaihtoehdosta: medianomin tutkinnon suorittaminen tuottajapainotuksella, tradenomin tutkinnon suorittaminen kulttuurialan suuntautumisella tai kulttuurituottajan tutkinnon suorittaminen 4Q-konsortion partnerikorkeakoulussa Humakissa, joka tarjoaa koulutusta pääkaupunkiseudulla.

Jotta ruotsinkielisen kulttuurikentän kannalta relevantit kompetenssit voidaan turvata myös siirtymäkauden jälkeen, laaditaan samanaikaisesti malli ruotsinkielisille moduuleille. Näitä moduuleja Arcada voi tarjota ristiin opintomahdollisuutena sekä Humakin kulttuurituottajaopiskelijoille, että Arcadan omien, muihin koulutuksiin kuuluvien opiskelijoiden käyttöön, ja mahdollisesti myös muiden partnerikorkeakoulujen opiskelijoille ristiin opintojen puitteissa.

3 Asian valmistelu

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi lausunnot Arcadan koulutusvastuun muuttamista koskevasta esityksestä. Lausunto pyydettiin kaikilta ammattikorkeakouluilta, joilla on kulttuurituottaja (AMK) -koulutusvastuu. Näitä ammattikorkeakouluja ovat Metropolia ammattikorkeakoulu, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Humanistinen ammattikorkeakoulu ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Lisäksi lausunto pyydettiin toiselta ruotsinkieliseltä ammattikorkeakoululta yrkeshögskolan Novialta.

Lausuntopyyntö lähetettiin tiedoksi kaikille yliopistoille, jotka järjestävät ruotsinkielistä koulutusta. Näitä ovat Helsingin yliopisto, Aalto yliopisto, Åbo Akademi, Taideyliopisto ja Svenska Handelshögskolan. Yliopistolain 92 §:n ja ammattikorkeakoululain 67 §:n mukaan ruotsinkielisen korkeakouluopetuksen yhteensovittamiseksi ja kehittämiseksi on neuvottelukunta, jonka tehtävänä on tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja asioista, joilla on olennaista merkitystä ruotsinkieliselle korkeakouluopetukselle. Neuvottelukunnan tulee erityisesti seurata ruotsinkielisen korkeakouluopetuksen tarvetta ottaen huomioon koulutuksen kysyntä, työmarkkinoiden vaatimukset ja alueelliset tarpeet. Lausuntopyyntö lähetettiin tiedoksi neuvottelukunnalle.

Lausuntoja asiasta annettiin määräaikaan mennessä kaikkiaan neljä. Asiasta lausuiivat Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Novia ja Samordningsdelegationen för den svenskspråkiga högskoleutbildningen. Kaikki lausunnon antaneet ammattikorkeakoulut puolsivat esitystä koulutusvastuun lakkauttamiseksi.

Yrkeshögskolan Novia viittasi lausunnossaan ruotsinkielistä koulutusta koordinoivan neuvottelukunnan lausuntoon ja tukee siinä esitettyjä johtopäätöksiä.

Ruotsinkielistä koulutusta koordinoivan neuvottelukunnan lausunnossa todetaan, että koulutusten jatkumisen turvaamiseksi ruotsiksi ei ole löydetty taloudellisesti tai toiminnallisesti kestäviä ratkaisuja ja että tärkeää olisi, että lopettamisuhan alla olevat koulutukset voitaisiin siirtää jollekin toiselle toimijalle. Lausunnon mukaan ammattikorkeakoulu Arcada on tehnyt asiaankuuluvat vaikutusarvioinnit ja analysoinut vaihtoehtoisia malleja koulutuksen jatkuvuuden turvaamiseksi.

Lausunnon mukaan voidaan todeta, että taloudellisesti tai toiminnallisesti kestäviä ratkaisuja ei ole löydetty, jotka turvaisivat koulutuksen jatkumisen ruotsiksi. Koulutus on ainoa laatuaan ruotsiksi Suomessa. Neuvottelukunta toteaa, että kun Arcada luopuu koulutusvastuusta, se merkitsee sitä, että mahdollisuus suorittaa ko. tutkinto ruotsiksi lakkaa valtakunnallisesti. Tämä on menetys ja kaventaa ruotsinkielistä koulutustarjontaa samalla, kun ruotsinkielinen yhteiskuntapalvelu heikkenee. Tämä on käytännöllisesti ja periaatteellisesti merkittävää ja huolta aiheuttavaa.

Ratkaisuvaihtoehtoja pohdittaessa neuvottelukunta toteaa, että laajemmat koulutusvastuut antaisivat korkeakouluille paremmat mahdollisuudet yhdistää läheisiä koulutuksia, käyttää resursseja joustavammin ja ylläpitää pieniä mutta tärkeitä koulutusaloja. Tällainen kehitys vähentäisi pienten koulutusvolyymien haavoittuvuutta.

Neuvottelukunta nostaa esiin myös mahdollisen siirtymävaiheen siltarahoituksen ruotsinkielisen osaajahuollon pitkäjänteiseksi turvaamiseksi. Pienet volyymit aiheuttavat haavoittuvuutta, mikä edellyttäisi strategisia rahoitusratkaisuja, jotka voivat paikata rahoitusmallin puutteita. Neuvottelukunnan mukaan tärkeää olisi, että lopettamisuhan alla oleva koulutus voitaisiin siirtää jollekin toiselle toimijalle. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli muodostaa kuitenkin käytännössä esteen sille, että jokin toinen korkeakoulu ottaisi uhatun koulutuksen vastuulle, koska valtion rahoitus perustuu pääosin suoritettuihin tutkintoihin ja uusi koulutus tuo tuloksellisuusrahoitusta vasta noin kuuden vuoden kuluttua. Tänä aikana syntyy vain kustannuksia, ei tuloja.

Metropolia Ammattikorkeakoulu toteaa launnonossaan, että esityksen perusteluissa Yrkeshögskolan Arcada (Arcada) tuo esille yhteistyön Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa tämän tarjotessa suomenkielistä kulttuurituottajakoulutusta pääkaupunkiseudulla. Metropolia tuo esiin, että myös se tarjoaa suomenkielistä kulttuurituottajakoulutusta pääkaupunkiseudulla. Metropolia toteaa, että sen kulttuurituottajakoulutus sijaitsee korkeakoulun Arabian kampuksella, samassa Arabian kaupunginosassa Arcadan kanssa. Koulutusyhteistyö Metropolian kanssa voi sen mukaan näin olla varsin luontevaa ja kustannustehokasta.

Metropolia toteaa myös, että se on kehittänyt menestyksekkäästi toiminnallisia kaksikielisiä tutkintokoulutusohjelmia, joista käynnissä ovat seuraavat koulutukset: sairaanhoitaja, bioanalyytikko, fysioterapeutti, tradenomi, sosionomi. Tulossa on myös kiinteistö- ja rakennusalan insinööri. Metropolian mukaan kaksikielisiä toimintamalleja on mahdollista edelleen kehittää ja hyödyntää uusien kieliparien toiminnallistamisessa, esimerkiksi kulttuurituottajakoulutuksen kehittämisessä kieliparina suomi-ruotsi. Metropolia ehdottaa harkittavaksi uudenlaisen, kaksikielisen koulutusmallin kehittämistä yhteistyössä Arcadan kanssa. Yhteistyö voisi sen mukaan auttaa tunnistamaan muita kaksikielisiä korkeakoulutusmahdollisuuksia kotimaisten kielten ja eritoten ruotsin kielen elinvoimaisuuden vahvistamiseksi.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (jäljempänä XAMK) mukaan esityksen perusteet on kuvattu opetus- ja kulttuuriministeriölle toimitetussa aineistossa selkeästi, ja XAMK puoltaa koulutusvastuun lakkauttamista. Ammattikorkeakoulun mielestä heikko vetovoima on olennainen peruste tarkastella koulutusvastuuta ja Yrkeshögskolan Arcadan esitys on näin ollen perusteltu. Myös koulutuksen taloudellisen kannattamattomuuden osalta esitys on ammattikorkeakoulun mielestä perusteltu.

Lisäksi XAMK toteaa, että ruotsinkielinen kulttuurituottajakoulutus on nykyisellään Yrkeshögskolan Arcadan vastuulla, mutta suomenkielistä koulutusta tarjoavat Humanistinen ammattikorkeakoulu, Metropolia ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Näin ollen alan koulutustarjonta on Suomen tasolla riittävä. Arcadan esitys ei XAMKin mukaan siten heikennä valtakunnallista osaajatarjontaa kulttuurituotannon alalla.

XAMK toteaa, että ruotsinkielinen osaaminen tulisi kuitenkin turvata vaihtoehtoisilla rakenteilla. XAMKin näkemyksen mukaan Arcadan esitys keskeisten kompetenssien saavuttamisesta medianomi- ja tradenomikoulutusten kautta hyödyntämällä tuottajapainotusta ja kulttuurialan moduuleja, tai vaihtoehtoisesti mahdollisuus suorittaa kulttuurituottajan tutkinto Humakissa 4Q-konsortiomallin mukaisesti, turvaavat ruotsinkielisen kulttuurikentän osaamistarpeet ilman, että Yrkeshögskolan Arcadan tarvitsee ylläpitää taloudellisesti kannattamatonta koulutusvastuuta.

XAMK katsoo, että Arcadan esitys kulttuurituottajan koulutusvastuun lakkauttamisesta on perusteltu taloudellisesti ja opiskelijakäytännön näkökulmasta. Sen mielestä esitys sisältää myös riittävät toimet ruotsinkielisen kulttuurikentän osaamistarpeiden turvaamiseksi jatkossa. Näin ollen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu puoltaa koulutusvastuun lakkauttamista.

4 Esitys

Koulutusvastuiden sääntelyn tavoitteena on turvata korkeakoulujen koulutustarjonta kaikilla aloilla yhteiskunnan tarpeiden mukaisesti, varmistaa korkeakoulutuksen tarkoituksenmukainen mitoitus ja voimavarojen optimaalinen kohdentaminen sekä vahvistaa korkeakoulujen mahdollisuuksia vastata yhteiskunnan osaamistarpeisiin, tieteen muutoksiin sekä profiloitua vahvuusalueilleen. Korkeakoulujen koulutuksen tulee monilla aloilla palvella osaamis- ja työvoimatarpeita myös valtakunnallisesti.

Yrkeshögskolan Arcadan toimilupaa koskevan muutosesityksen perusteena ovat taloudelliset syyt. Näin ollen perusteet toimiluvan muuttamiselle ammattikorkeakoululain 7 §:ssä mainituin perustein ovat olemassa.

Esitetään, että valtioneuvosto muuttaa Yrkeshögskolan Arcada Ab:lle myönnettyä toimilupaa siten, että siitä poistetaan kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinnon osalta koulutusvastuu kulttuurituottaja (AMK) / kulturproducent (YH).

Vaikutukset

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus jatkaa korkeakoulujen profiloitumisen tukemista, jotta voimavarat käytettäisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Korkeakouluja kannustetaan löytämään tutkimusalat, joilla ne voivat tavoitella maailman kärkeä omilla vahvuusalueillaan. Koulutuskentän yhteistyön mahdollisuuksia hyödynnetään tehokkaammin ottaen huomioon alueelliset ja kielelliset näkökohdat.

Yrkeshögskolan Arcadaa koskevalla koulutusvastuun lakkauttamisella mahdollistetaan ammattikorkeakoulun luopuminen koulutusvastuusta, joka on muodostunut käytännössä vaikeaksi toteuttaa ja heikon vetovoiman vuoksi myös taloudelliseksi rasitteeksi. Kulttuurituottaja (AMK) koulutusvastuun lakkauttaminen mahdollistaa ammattikorkeakoulun medianomikoulutuksen kehittämisen siten, että se tuottaa jatkossa osaamista alan tehtävissä toimimiseen erityisesti suomenruotsalaisella kulttuurikentällä.